

Canvia la mirada

Realitzat per:

✓ Marina Rosón

Tutora:

✓ Eva Nicolás

INS JOAQUIM RUBIÓ I ORS
TREBALL DE RECERCA
CURS 2016-17

CANVIA LA MIRADA

Memòria corresponent al Treball
de Recerca realitzat per Marina
Rosón Alonso i tutoritzat per la
professora Eva Nicolàs Farré

Sant Boi, 12 de desembre de
2016

L'alumne/a

La professor/a tutor/a

ÍNDEX

1. AGRAÏMENTS	pàg 4
2. RESUM	pàg 5
3. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ	pàg 6
4. MATERIAL I MÈTODE	pàg 7
5. EL DOCUMENTAL	pàg 8
5.1. Què és un documental?	
5.2. Quins tipus de documental existeixen?	
5.3. La recerca de la idea	
5.4. Documentació sobre el tema a tractar	
5.5. Objectius	
5.6. Proposta documental	
5.7. Personatges	
5.8. Estructura narrativa	
6. PREPRODUCCIÓ	pàg 17
6.1. L'equip de producció	
6.2. L'elecció de l'equip humà	
6.3. La localització	
7. ENTREVISTA I MATERIAL D'ARXIU	pàg 22
7.1. Entrevistes	
7.2. Selecció dels entrevistats	
7.3. Fitxes i qüestionaris	
7.4. Claus per a una bona entrevista	
7.5. Els materials d'arxiu	
7.6. Elaboració d'una llista	
8. EL RODATGE	pàg 31
8.2. Captar el moment	
8.3. La psicologia de la càmera	
8.4. Les modalitats i la forma de rodatge	
8.5. L'enregistrament de l'entrevista	

ÍNDEX

9. EL MUNTATGE	pàg 39
9.1. La influència	
9.2. Per on comencem el muntatge	
9.3. La narració	
9.4. El muntatge de les entrevistes	
9.5. Muntatge afinat	
10. POSTPRODUCCIÓ	pàg 42
10.1. Recursos visuals	
10.2. Infografia i composició	
10.3. El so	
11. CONCLUSIONS	pàg 45
12. BIBLIOGRAFIA	pàg 46
13. ANNEXOS	pàg 47

1. AGRAÏMENTS

Primerament, voldria agrair a la meva tutora Eva Nicolás per acompanyar-me i fer-me costat durant tot el procés. L'Eva va confiar en mi des del primer moment i va donar-me suport en tot. Sense ella, aquest projecte no hauria estat possible.

En segon lloc, m'agradaria agrair a la Montse Gonzalez García, la Laura del Valle, a l'Ares Masip Ibáñez i a la Marta Saiz Merino per confiar en mi i compartir les seves experiències.

En tercer lloc, m'agradaria agrair als meus pares la dedicació i atenció que han posat en aquest treball. Sense ells, no hauria pogut superar molt dels obstacles que ha suposat aquest projecte.

Per últim, vull donar les gràcies als meus amics, sobretot al Pau, al Pol, la Noor, la Carla i la Sonia, que han estat amb mi des del començament i m'han ajudat en tot allò que ha estat a la seva mà. Sense ells, no hauria pogut superar els moments més difícils.

2. RESUM

El meu Treball de Recerca consisteix a mostrar el procés de realització d'un documental. Per fer-ho, he realitzat tot un procés d'investigació en l'àmbit de la comunicació audiovisuals per poder exposar com a part pràctica del treball un documental, realitzat a partir dels conceptes exposats en aquesta memòria. Les persones refugiades formen la història d'aquest documental, que recomano veure perquè ofereix una nova mirada sense influència dels mitjans de comunicació i amb testimonis reals del drama que s'està donat a les costes europees.

3. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

El meu Treball de Recerca consisteix a fer una anàlisi del procés de realització d'un documental. En la meua part teòrica, he exposat els punts més importants que cal tenir en compte a l'hora de fer el muntatge audiovisual. Per posar en pràctica tot el que he après, he decidit que la meua part pràctica consistirà en la realització d'un documental sobre les persones refugiades.

Sempre he estat una apassionada de la fotografia i de tot allò que envolta el món audiovisual. Des de ben petita portava la meua càmera de joguina arreu i, amb els anys, aquesta passió ha anat en augment, fins al punt que m'estic plantejant enfocar els meus estudis universitaris cap a aquesta via. Aquest és un dels principals motius de la meua elecció.

El meu Treball de Recerca m'ha comportat una segona elecció a banda de la principal. He hagut de triar la temàtica del meu documental. Aquesta tasca ha estat la més difícil, perquè hi ha moltes possibilitats a l'hora de fer un documental, molts temes amb els quals es pot treballar. Després d'una pluja d'idees i de pensar a cada moment que havia trobat el tema definitiu, vaig escollir realitzar el documental sobre la situació en què es troben els refugiats.

A la televisió, durant un temps, van inundar-nos d'imatges sobre l'anomenat "drama dels Refugiats". Cal remarcar que això va despertar la meua curiositat pel tema, però com sempre succeeix, aquesta imatge que es donava estava contaminada per les ideologies polítiques. En aquell moment, vaig decidir aportar una imatge sincera i explicar tot el que allà succeeix, sense cap filtre. A més a més, aquest treball m'ha servit per fer una aportació al seu problema: crec que té la mateixa importància anar als camps a ajudar que donar a conèixer la seva situació. Així que és aquest l'últim objectiu del meu Treball de Recerca que coincideix amb el meu personal.

4. MATERIAL I MÈTODE

Pel que fa al procés de realització del documental, he utilitzat diverses tècniques que m'han servit per organitzar i estructurar millor el meu projecte.

Al principi, la sensació que tenia era d'estar completament perduda. Per aquest motiu, vaig pensar que una bona forma de començar el meu treball era fent l'anàlisi d'un altre documental. Per fer-ho, vaig escollir el documental My Friend de TV3 que feia poc que s'havia emès per televisió. Primerament, vaig mirar-me'l com a una espectadora més; el segon cop, però, vaig començar a apuntar aquells plans que pensava que podria utilitzar en el meu documental i que em semblaven interessants. En una tercera ullada, l'anàlisi va centrar-se a extreure els punts més importants de la història. Va ser de gran ajuda fer-ho i per aquest motiu he decidit incloure l'anàlisi a l'annex.

Un altre punt important en la metodologia del meu Treball de Recerca ha estat la meua llibreta. Quan vaig començar el treball, les meves amigues van decidir regalar-me'n una. Al principi, no creia que fos de molta utilitat, però finalment s'ha convertit en el meu lloc de reflexió i d'on han sorgit les millors idees per al documental.

No podia donar per finalitzat aquest apartat sense aturar-me en el guió. A partir d'una graella on s'indica el nom de l'arxiu, els temps (d'entrada i de sortida), la descripció de l'escena i les observacions, vaig visualitzar tot el material que tenia disponible (entrevistes i vídeos) i vaig començar a apuntar totes aquelles escenes que em semblaven interessants per incloure al meu documental. A continuació, vaig retallar cadascuna de les franges i vaig començar a ordenar-les. Finalment, quan ja tenia l'ordre clar vaig enganxar-ho en una cartolina, de manera que formés un petit llibre.

Un documental

de Martha Bésón Alonso

5. EL DOCUMENTAL

5. El documental

5.1. QUÈ ÉS UN DOCUMENTAL?

Normalment, en escoltar la paraula documental, fem una associació a temes de tipus divulgatius com: ciència, història, etc. A més a més, relacionem aquest tipus de producció amb aquella que les cadenes de televisió posen a l'hora de la migdiada i que ens ajuden a dormir. Però un documental és molt més que tot això.

En primer lloc, la temàtica és molt àmplia, ens deixa marge per jugar amb la nostra imaginació i creativitat. És per això que ens resulta tan difícil trobar una definició exacta i precisa per a la paraula documental. Tot i així, podríem dir que és aquella disciplina audiovisual que mostra la realitat objectiva. Si prenem aquesta definició com a vertadera, afirmariem que el documental s'oposa a tot tipus de ficció, simplement captura aquells moments de la realitat que vol destacar i ho fa d'una forma totalment objectiva.

Però recordem que els documentalistes no deixen de ser, en part, cineastes i que, per tant, aquesta definició no és del tot certa. Molts cops, fer la recopilació d'un fet mostrant la realitat tal i com és pot resultar una feina impossible. En aquest moment, el director té la necessitat de crear una escena fictícia per fer una mostra objectiva de la realitat. Aquesta paradoxa fa que la paraula documental tingui una difícil definició i que el director pugui gaudir d'una flexibilitat, creativitat i imprecisió de la qual els cineastes no disposen.

El que sí que tenim assegurat amb el documental és repte i superació, dos elements que vull que siguin imprescindibles en el meu projecte.

5.2. QUIN TIPUS DE DOCUMENTAL EXISTEIXEN?

La classificació dels documentals es realitza a partir de les diferents maneres en què aquest pot afrontar la realitat:

5.2.1. Expositius

En aquest tipus de documentals, el director filma la realitat sense intervenir en cap moment. És un tipus de documental molt utilitzant i el més tradicional. Es captura la realitat per explicar-la d'una manera objectiva.

5. El documental

Els documentals expositius tenen un subtipus: el cinema directe, en què el director s'afronta a una situació conflictiva. Aquests solen ser muntatges audiovisuals en què hi ha una crítica o denúncia política i social. En aquesta petita classificació s'inclouria el meu documental, tot i que no del tot, perquè en aquest cas s'exposarà la realitat des d'un punt de vista molt clar, però sí que hi ha crítica social i denúncia.

L'inconvenient que podem trobar a aquest tipus de documentals és que la càmera no està amagada, és a dir, els personatges saben que els estan enregistrant i això pot provocar una pèrdua de naturalitat.

5.2.2. Càmera oculta

El documental de càmera oculta, consisteix a enregistrar sense ser vist, la realitat des d'un amagatall. Aquest tipus d'enregistrament ens permet extreure del subjecte sotmès davant la càmera un reacció molt més natural i espontània.

La càmera oculta és utilitzada per enregistrar, sobretot, comportaments socials i conductes inesperades.

5.2.3 Cinéma Vérité

El Cinéma Vérité força la realitat, és a dir, el director no espera que passi res, sinó que ell mateix la provoca a través d'entrevistes o accions.

No es manipula la realitat. Tot el contrari, es força una situació perquè aquesta es conegui. Un tipus de documental molt utilitzat per realitzar accions de protesta contra grans empreses.

Aquests tipus de documentals són els més importants, tot i que n'hi ha d'altres. També poden classificar-se segons els elements que utilitzen: descripcions, accions, entrevistes, etc. Però normalment tots els documentals fan una barreja d'aquests elements. En conseqüència, la classificació més comuna és la realitzada anteriorment.

5.3. LA RECERCA DE LA IDEA

La idea és el punt de partida de tot documental, per això és molt important que estigui ben definida, ja que a partir d'aquí la realització d'aquest es començarà a entreveure.

5. El documental

La meua experiència personal per a la recerca de la idea és una mica caòtica, espero que com tots els grans documentalistes quan comencen un primer projecte.

Si tenim en compte que es pot realitzar un documental de pràcticament qualsevol fet, la recerca encara es fa més complicada. La meua primera idea era senzilla: un documental sobre la Coral Renaixença, una entitat santboiana, en la qual jo participo i que té 40 anys d'història. Tot això significava arxius històrics molts fàcils d'aconseguir, entrevistes a gent coneguda i un ambient que podia, en certa manera, controlar. Llavors, què em va fer desestimar aquesta idea? El simple fet de no trobar un ganxo, algun element que marqués la diferència. Vaig posar-me en la pell de l'espectador i no vaig trobar cap raó per mirar aquest documental, exceptuant aquells individus que pertanyen a la pròpia coral o d'altres.

Després d'aquest primer intent fallit, les idees van començar a sorgir: Barcelona a partir d'un objectiu. Vaig buscar un bon títol, però no tenia cap idea que pogués adherir-se a ell. Més tard, reflexionant sobre els meus propis problemes, vaig trobar el que semblava el tema definitiu, aquell que vaig explicar a la família i amics: fer una comparació entre l'escola pública i l'escola privada. Era perfecte, una situació que jo havia viscut en primera persona i en la qual tenia l'oportunitat d'expressar tota aquella ràbia que sentia per la meua antiga escola i desfer estereotips sobre l'educació pública. A principis de setmana, estava emocionada amb aquesta idea. A finals, ja estava buscant-ne una altra. No em sentia a gust, no em veia a mi mateixa fent un Treball de Recerca sobre això.

Al cap d'uns dies, fins i tot vaig pensar d'abandonar la idea de fer un documental i ja tenia algunes temàtiques pensades com: la fotografia i l'art o la vida en fotografies, etc. Fins que la meua mare un dia va arribar a casa i va explicar-me la història d'un nen amb deficiència mental i vaig quedar-me emocionada amb la idea. Només va durar-me un parell de setmanes. Sí, jo també pensaria com a lector/a que sóc una mica bipolar i que cada cop em complicava més la vida, però era una sensació de malestar per dins, no sé com explicar-ho, no m'acabava de trobar còmoda amb cap temàtica.

No ho entenia, feia tot el que llibres i manuals deien per trobar una idea: apuntar els somnis al matí, pensar en problemes personals, fixar-me en els cartells del carrer, etc, però no trobava res amb el que pogués estar còmoda. Fins que vaig afegir a la meua recerca una característica que volia que el meu documental tingués: tractar un tema d'impacte social. Un dia qualsevol, veient aquestes notícies sàdiques i plenes de desgràcies que estem tan acostumats a veure, va aparèixer una que va cridar la meua atenció alhora que va indignar-me: la policia grega estava desallotjant una part del camp de refugiats d'Idomeni,. Hi havia nens i nenes plorant, pares i mares que intentaven tancar els ulls dels seus fills perquè el gas lacrimogen no arribés als seus ulls. En aquell instant vaig preguntar-me: Què puc fer jo per ells? El documental va ser la resposta.

5. El documental

Aquesta idea ja estava començant a prendre forma, volia mostrar la realitat que allà es vivia, però sense ser-hi físicament. M'agradaria, també, sensibilitzar els joves sobre el tema, voldria canviar la mirada d'una Europa que dóna l'esquena a una de les majors crisis humanitàries des de la Segona Guerra Mundial.

Sé que els dignataris que tanquen fronteres no miraran el meu documental, que no els afectarà gens ni mica, però vull intentar-ho.

5.4. DOCUMENTACIÓ SOBRE EL TEMA A TRACTAR

5.4.1. La guerra de Síria

Síria, situada a l'Orient Pròxim entre el Líban i Turquia, és una gran extensió de desert i la seva població es veu obligada a situar-se a l'Oest del país. Aquest desert és un dels més importants del món, ja que conté una de les majors reserves de petroli i gas natural, dos factors que creen molt de conflicte per a aquells que no en tenen.

Els sirians, per exportar el petroli i el gas natural han de vorejar la península que els envolta i travessar pel canal de Suez, cosa que, per suposat, cobra unes taxes per la realització d'aquesta acció. Hi ha, però, una sortida molt més fàcil: el que s'anomena "La línia recta". El que controli la zona podrà decidir si el petroli i el gas natural passa o no cap a Europa. Molts imperis han volgut controlar aquesta zona, perquè suposa una connexió entre Orient i Occident. A la Primera Guerra Mundial, l'Imperi Otomà s'havia apoderat de la zona, francesos i anglesos sabien el potencial que aquesta tenia, però no podien derrotar-los sense aliar-se abans amb la gent que hi habitava. Com ho van fer? Els hi van prometre la Gran Aràbia, un país per a ells sols que, com era d'esperar, va acabar sent una farsa i els àrabs van acabar tenint molts països petits governats per francesos i anglesos.

Abans que anglesos i francesos marxessin, creen un altre estat: Palestina, que no és reconeguda pels altres, ja que l'ataquen constantment. Síria, mentrestant, és molt inestable, no para de tenir cops d'estat i s'instaura una ideologia que es fa amb el control i que s'expandeix per la resta de països àrabs: el Baaz, que junta les antigues idees de crear un país únics amb idees socialistes i és laica, és a dir, no religiosa.

A Síria arriba un cap de govern, Háfes al-Ásad i Iraq és governada per Sadam Husein, també Baaz. Les diferències entre aquests països es fan palpables des d'un primer moment. Aquestes tenen conseqüència en la resta de territoris que els envolten. Alguns estan a favor de Síria i altres d'Iraq.

5. El documental

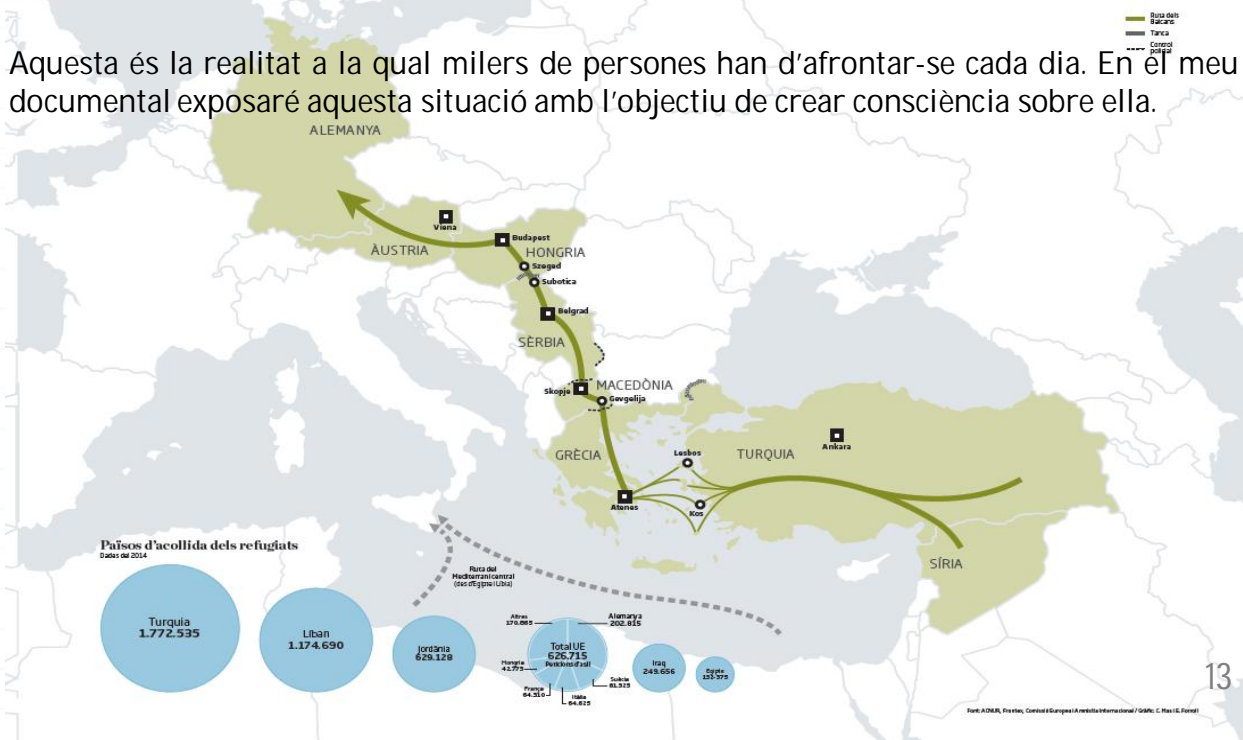
Arriba la guerra freda, un període molt mogut en què apareix una oposició islàmica a Háfes al-Ásad, els germans musulmans. Hem de tenir en compte que dins dels musulmans hi ha dues branques diferents: els Sunnites, que són la majoria, i els Xiïtes, la minoria. Síria està dividida en aquest dos tipus de religió. La major part de la població és Sunnita, però els dignataris i l'exèrcit, tot i que és una zona laica, són Xiïtes. Aquest fet va provocar un gran conflicte que acabà en una guerra civil. En aquesta hi va haver diferents bàndols: per una banda, tenim l'exèrcit d'al-Ásad que controla la part Xiïta del país i, per altra banda, l'oposició, Al-Qaeda i l'ISIS. Aquest últims controlen la major part del país i s'aprofiten de la fe dels islamistes i del fracàs de Síria com a país.

Orient dóna suport al règim d'al-Ásad, en canvi, Occident a l'Exèrcit Lliure de Síria.

5.4.2. La situació actual

Actualment, hi ha diversos camps de refugiats que es concentren, en gran mesura, a les costes de Grècia. L'objectiu de la gran majoria dels refugiats és arribar a Alemanya mitjançant la ruta dels Balcans (veure fotografia). Tot i ser una gran travessa, ells estan decidits a fer-ho, però Europa no té tan clara la idea d'acollir-los. La majoria de refugiats provenen de Síria, constitueixen un 50%. N'hi ha d'altres, com els Palestins o els Afganesos que conformen l'altre 50%. Tots ells vénen aquí buscant aquell indret on hi ha feina, es respecten els drets humans i és un lloc idíl·lic per viure-hi. En contraposició, troben a una Europa desagradida i poruga, que construeix barreres tant físiques com burocràtiques per prohibir la seva entrada, la seva nova vida. Es troben amb una Europa que, per tal d'aconseguir els seus capricis de caire polític, paga diners a Turquia perquè aquesta reforci les seves barreres i a canvi facin tractes polítics.

Aquesta és la realitat a la qual milers de persones han d'afrontar-se cada dia. En el meu documental exposaré aquesta situació amb l'objectiu de crear consciència sobre ella.

5. El documental

5.5. OBJECTIUS

✓ Crear consciència de la situació que s'està vivint

✓ Informar, lluny dels mitjans de comunicació, de la realitat que viuen aquestes persones

5.6. PROPOSTA DOCUMENTAL

5.6.1. Text base. MEMÒRIA

Aquest apartat, consisteix a elaborar un petit redactat, explicant la història del teu documental, de manera que convidi a continuar la història amb la visualització d'aquest.

La major crisi humanitària des de la Segona Guerra Mundial és ignorada pels polítics Europeus. Més d'un miler de persones es juguen la vida cada dia creuant el mar Mediterrani amb el somni d'una vida millor, però quan arriben, Europa trenca aquesta visió idíl·lica i ara els seus objectius es troben dins d'una tanca de ferro.

Stop Mare Mortum, Proactiva Open Arms, el CCAR i EREC són organitzacions que lluiten cada dia contra aquesta desgràcia. Seran els encarregats de mostrar-nos el seu treball i de fer una crida a tots aquells que vulguin unir-se i donar la cara a una Europa que realitza tràfic de persones "legal".

En aquest documental també seran presents la Marta Sáez i la Sara Montesinos, que en primera persona ens explicaran què han sentit en arribar allà, quina és la seva opinió, etc..

Tots aquests fets es trobaran barrejats dins d'un muntatge audiovisual amb imatges de notícies, d'altres documentals, d'entrevistes, etc... No pretenc donar un sol punt de vista al meu documental. Vull sensibilitzar, denunciar, aportar el meu petit gra de sorra a aquest moviment.

Dins del meu documental, hi trobareu tots aquests elements barrejats, al cap i a la fi, intentem unir totes les mirades.

5. El documental

5.7. PERSONATGES

En el meu documental considerarem que els personatges són els refugiats. Per això he de realitzar una explicació acurada d'aquests, ja que són l'element principal del meu muntatge audiovisual.

S'anomena refugiat a tota persona que tenint un temor ben fundat de ser perseguit per raons de raça, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social particular o opinió política, està fora del seu país, de la seva nacionalitat i està inhabilitat o, a causa d'aquesta por, no vol col·locar-se en la protecció d'aquest país.

Els refugiats que seran els protagonistes del meu documental provenen de la guerra de Síria, que involucra tots els països del seu voltant. Això vol dir que als camps no només trobarem sirians, sinó que també hi ha afganesos, palestins, etc... Tots ells tenen dues coses en comú, independentment del país al que pertanyin: fugen d'una guerra i a la seva ment es troba instaurat el somni europeu.

Han de realitzar una llarga travessa per arribar al seu destí i, pel camí, molts d'ells perden pares, fills, germans... Les famílies se separen i, de sobte, es troben sols en una Europa que no els acull. Molts nens i moltes nenes han perdut els seus pares i segueixen el camí amb algun amic o, amb molta sort, un familiar.

5. El documental

Els meus personatges són molt diferents a qualsevol d'altres. No intento explicar a la perfecció la seva vida o el seu passat, perquè això és un record molt dolorós per a ells si tenim en compte que venen fugint d'una guerra. El que intento és escriure un nou futur ple d'oportunitats.

5.7.1. Veu en off

És una figura molt important que he inclòs dins el meu documental. Com no he pogut fer un enregistrament des dels camps de refugiats, vull que hi hagi una veu que expliqui l'acció quan aquesta no s'entengui per ella mateixa.

En el meu cas, és una veu en off descriptiva, ja que afegirà informació a les imatges que veiem. No ha calgut utilitzar una persona externa al documental, perquè he decidit que siguin els propis entrevistats qui ho facin.

5.8. ESTRUCTURA NARRATIVA

Dins de la realització d'un documental, l'estructura narrativa es considera una paraula molt àmplia. Però podem referir-nos a ella com a la part del documental que fa mantenir l'interès l'espectador davant l'explicació de qualsevol tema. Lògicament, l'interès del públic no només depèn de l'estructura narrativa, dels efectes, del muntatge, etc., però aquesta és un part molt important. De fet, a partir d'ella considerem tres tipus de documentals:

5.8.1. Dramàtics:

Són aquells documentals que expliquen una història d'una forma semblant a la que s'utilitza normalment.

5.8.2. Temàtics:

Són els que desenvolupen un tema. Si són de tipus divulgatiu són anomenats assajos, en què el director reflexiona sobre un tema amb un punt de vista molt clar. En aquesta classificació es trobaria el meu documental, ja que és de tipus divulgatiu.

5.8.3. Contemplatius:

Són documentals que observen fets de la vida.

6. PREPRODUCCIÓ

6. Preproducció

Un cop superada la primera etapa de la creació, ens toca començar amb la preproducció. Aquesta part del muntatge l'explicaré molt breument, ja que el meu documental no ha de ser presentat a cap productora ni puc realitzar totes les tasques que es requereixen. Tot i així, tractaré alguns conceptes que em permetin una millora en la utilització del llenguatge audiovisual.

La definició de preproducció és més fàcil de concretar que la de documental, perquè és un terme molt més específic. Podem definir la preproducció com el període de temps que s'utilitza per preparar el rodatge i la posterior postproducció del nostre projecte audiovisual.

Dins d'aquest bloc, el director necessita l'ajuda de diverses persones. Aquestes tenen la funció d'ajudar el director a plasmar la idea inicial dins del documental, és a dir, passar del pensament a la realitat.

En resum, la preproducció consisteix en què el grup de treball s'organitzi, posi les seves idees en comú i que finalment aquestes quedin reflectides al documental.

Aquest apartat és de vital importància per aquells projectes que seran comercialitzats, amb els quals s'espera obtenir un benefici. En el meu cas no és així, el meu documental no té cap aspiració econòmica, per tant, la preproducció dins del meu treball de recerca estarà enfocada d'una manera conceptual.

6.1. L'EQUIP DE PRODUCCIÓ

Com he dit anteriorment, l'equip de producció és l'encarregat d'ajudar el director durant tot aquest període, amb l'objectiu de plasmar la idea inicial al documental. Però no només això, sinó que han de realitzar una sèrie de documents, com el Breakdown o el pla de rodatge, que són de vital importància per a la filmació.

Per tal de realitzar aquest apartat, l'equip de producció ha de tenir una organització molt ben marcada.

6. Preproducció

6.1.1. Breakdown

La primera tasca que realitzarà l'equip de producció serà el Breakdown, que consisteix a esmicolar el guió de manera que tot l'equip tingui clar què ha de fer i quines són les accions que es realitzen a cadascuna de les escenes.

És important saber que el Breakdown sempre tindrà més pes per un documental de ficció, reconstruït, que no per a un de real. La clara diferència es troba en els elements, en un necessitarem explicar molts més detalls que en l'altre. Per tant, el Breakdown dependrà del tipus de documental que es vulgui realitzar.

6.1.2. El pla de rodatge

El pla de rodatge consisteix a preveure quants dies necessitarem per rodar cadascuna de les escenes. Aquest, igual que el Breakdown, és molt diferent depenent del tipus de documental que realitzem: hi ha alguns que tenen una estructura molt poc previsible, la qual cosa farà més difícil elaborar un pla de rodatge concret, però n'hi ha d'altres que són totalment el contrari i, per tant, el pla de rodatge serà de fàcil construcció, tot i que cal recordar que quan tractem amb documentals, cap document pot ser exacte.

Per elaborar aquest document correctament, ordenem les escenes en diversos factors:

- Localitzacions: totes les escenes que hagin de ser enregistrades en un lloc en concret han de fer-se el mateix dia, independentment de l'ordre de la història.
- Protagonistes: el pla de rodatge està molt condicionat per l'horari dels actors.
- Exteriors o Interiors: es recomana fer l'enregistrament de les escenes d'exterior abans que les interiors, ja que el factor meteorològic ha de tenir el menor impacte possible dins del pla de rodatge.
- Dia o Nit: així com es recomana registrar primer els exteriors, també cal realitzar les escenes de nit primer, perquè requereixen molta feina per part de l'equip tècnic.

6. Preproducció

6.1.3. El pressupost

Aquest document és molt important dins de la fase de preproducció. El pressupost consisteix a elaborar un document detallat en què es descriu el cost de tots els elements que s'utilitzaran per a la producció.

Cal tenir en compte que qualsevol canvi en el guió, per petit que sigui, provocarà un canvi en el pressupost.

6.2. L'ELECCIÓ DE L'EQUIP HUMÀ

Quan parlem de l'equip humà, ens referim a aquelles persones que duren a terme l'enregistrament del documental. Sembla que en el cinema de ficció l'elecció d'aquest equip sigui molt més important, però no és així. En un documental l'equip ha de tornar-se invisible davant de les persones que enregistren perquè aquestes han de ser el màxim natural possibles. Tracten amb gent real, no són actors i s'endinsen dins del seu entorn habitual. Per aquestes tres raons, l'elecció d'un bon equip humà pot marcar la diferència entre un documental i un altre.

A partir d'aquí, hem de fer una elecció del nombre de persones que volem que composin aquest equip. L'explicació que faré serà la de l'equip bàsic, però n'hi ha de molt més complexos.

De l'equip bàsic, en formen part tres persones: el director, el director de fotografia i el sonidista.

6.2.1. El director

El director de producció ha de ser una persona molt versàtil, ja que sota la seva responsabilitat recauran moltes petites coses que acaben sent de gran importància per a la filmació, com per exemple: permisos de rodatge, llicències de material d'arxiu, comptabilitat del rodatge, etc.

6. Preproducció

6.2.2. El director de fotografia

El director de fotografia, com el de producció, ha de ser versàtil i flexible. Aquest té una tasca molt diferent en pel·lícules de ficció i documentals. Dins del món del documental cal recordar que captures moments de vida, escenes inesperades, no hi ha pràcticament res que es pugui definir amb seguretat. Davant d'aquesta situació, el director de fotografia és de vital importància. No serà només l'encarregat de la il·luminació, com passa al cinema de ficció, sinó que també serà operador de càmera. Això fa que les escenes tinguin els plans i la il·luminació perfecte. El director de fotografia ha de ser escollit segons el que vulguem reflectir al nostre documental.

6.2.3. El sonidista

El sonidista, una altra peça essencial per a l'enregistrament. Com els dos anteriors, el sonidista ha de ser versàtil i flexible. La principal diferència que té amb el seu homòleg al cinema de ficció és que no ha de preocupar-se per la il·luminació artificial. Això li permet situar-se on es trobi més còmode i captar un so excel·lent.

En definitiva, l'elecció d'un bon equip humà és essencial per a la realització del documental. Sense aquesta, la tasca del rodatge i la postproducció no serien possibles.

6.3. LA LOCALITZACIÓ

Un cop escollit el format i l'equip humà, hem de començar a buscar els llocs ideals per al nostre documental. La primera selecció la fa el director i aquesta és comentada amb el cap de cada equip: fotografia, so, etc. Amb l'objectiu que tots estiguin còmodes a l'hora de realitzar la seva tasca en el lloc escollit.

7. ENTREVISTA I MATERIAL D'ARXIU

7. Entrevista i material d'arxiu

Un dels eixos vertebradors del meu treball de recerca i, per tant, de qualsevol documental, és aquest. En el meu cas el 100% del material és extret d'entrevistes i material d'arxiu.

7.1. ENTREVISTES

Començaré amb les entrevistes. Abans de dirigir-nos a qüestions més pràctiques faré una introducció de tipus teòrica.

L'entrevista és un tipus de reunió que tenen l'equip d'enregistrament i el director amb una persona, la qual contestarà a una sèrie de preguntes realitzades amb anterioritat amb la finalitat d'extreure informació útil per a la realització del documental.

Podem afirmar que les entrevistes constitueixen l'eix principal de la història d'un documental. Però aquesta pot ser explicada de diverses maneres:

- Tots els entrevistats expliquen la mateixa història. Cadascun, però, amb la seva personalitat i la seva capacitat de narració. Això permet que el director agafi els millors moments de cadascun i faci el muntatge final de la història.
- Quan ens trobem davant d'uns entrevistats que només coneixen una part de la història, totes les seves declaracions ens permeten fer una reconstrucció del que ha passat i, per tant, el director té menys mobilitat en aquest tipus de procediments, ja que no pot escollir els millors moments de cadascun perquè tots requereixen la mateixa importància.

Cal recordar que el documental és una disciplina audiovisual, per tant, és tan important el que s'escolta com el que es veu. És per aquesta raó que és molt important fixar-se també en els gestos que faci l'individu, no només en allò que digui.

En el meu cas, la història és explicada des del primer procediment. Les preguntes de tots els entrevistats són les mateixes, això m'ha permès realitzar un muntatge amb un alt grau de diversificació pel que fa a les opinions.

7. Entrevistes i material d'arxiu

7.2. SELECCIÓ DELS ENTREVISTATS

Tots els entrevistats que formin part del documental seran els personatges. No només aquells que es presentin davant de la càmera, sinó aquelles persones que aquests esmentin. És a dir, un personatge pot explicar la vida d'un altre sense necessitat que aparegui en pantalla.

Per poder realitzar una bona elecció dels personatges, primer hem d'elaborar un pla d'entrevistes. Hem de tenir en compte que els personatges són els que expressen el nostre punt de vista, la ideologia que volen oferir al documental dependrà d'ells. Per tant, cal fer una bona elecció, ja que d'això dependrà que el documental s'ajusti a la idea principal.

En el meu projecte han participat quatre persones, escollides pel seu perfil i vivències. El que més m'ha interessat captar ha estat l'experiència que han viscut com a voluntàries i la descripció que m'han ofert dels camps.

Un cop hem decidit qui formarà part del nostre documental, hem d'especificar un número de persones concret. En el meu cas, el tema a tractar és molt ampli. A més a més, és un tema social i de crítica, per tant, he considerat que haurien de formar part del projecte, com a mínim, 4 persones. En el cas de que fossin menys, el documental quedaria massa buit.

7.3. FITXES I QÜESTIONARIS

Totes les persones entrevistades tindran les mateixes preguntes donat que aquestes han estat realitzades en funció dels temes principals que vull tractar al meu documental: inconsciència, mitjans de comunicació, situació dels nens, vivències personals, condicions dels camps, sentiments i opinió personal i educació.

7.3.1. Preguntes

- En quines condicions es troben els refugiats als camps?
- Has viscut un desembarcament? En cas afirmatiu, com va ser?
- Un cop instal·lats, què és el que més els preocupa?
- Com creus que els mitjans estan abordant la situació?
- Quin sentiment et provoca aquesta situació? En el cas que et sigui possible, descriu-lo en una sola paraula
- Alguna història que vulguis destacar?
- Creus que la gent està prou conscienciada?

7. Entrevistes i material d'arxiu

Marta Saiz Merino

La Marta Saiz Merino és una de les principals entrevistades en el meu documental. Donat que totes les persones amb les qui contacto no són conegudes, no tinc moltes dades específiques. Tot i així, he intentat fer una petita recerca sobre la Marta. És una noia que ha estat a Lesbos fent de voluntària i cooperant amb diverses ONG's. El que fa especial la Marta i molt important pel documental és que és periodista.

A més a més, actualment està realitzant un projecte audiovisual viatjant als camps de refugiats i fent reportatges sobre el que està passant allà. Té un màster en Comunicació i Conflictes Armats, Pau i Moviments Socials realitzat a la Universitat Autònoma de Barcelona. Totes aquestes característiques la converteixen en un personatge de gran importància, ja que està molt especialitzada en el tema i pot donar dos punts de vista: el de periodista i voluntària. Això pot donar molt de joc al documental.

7. Entrevistes i material d'arxiu

Montse González García

La Montse González és la cosina de la Marta Saiz. Van anar de voluntàries conjuntament i vaig poder enregistrar l'experiència de totes dues. La Montse és una mestra que va decidir fer un Stop en la seva vida professional i viatjar pel món. Després de realitzar molt tipus de viatges on va conèixer gent meravellosa, es va adonar que hi havia un problema al món que ella necessitava veure amb els seus propis ulls. Un viatge que podia servir d'ajuda a altres i que canviaria la seva vida, per sempre.

7. Entrevistes i material d'arxiu

Laura del Valle Comas

La Laura és una voluntària que va marxar d'Espanya amb un projecte: crear un dispositiu per poder localitzar els nens que es perdien. Va arribar al camp de Filipades on hi havia moltes alarmes sobre el tema i allà va començar a estudiar el territori per poder trobar una solució. Ens explica la seva experiència com a voluntària en un dels camps amb menys aflluència de persones refugiades, però amb nombre de nens desapareguts més alt de tota Grècia.

7. Entrevistes i material d'arxiu

Ares Masip Ibáñez

És una estudiant universitària que va decidir marxar al camp d'Eko, actualment el camp de Basílica, perquè va veure que era situació extrema, d'emergència i que ella hi podia oferir les seves mans per ajudar a passar aquesta situació. Trobarem una història de lluita jove contra situacions humanitàries extremes plena de sentiments i reivindicacions.

7. Entrevistes i material d'arxiu

7.4. CLAUS PER UNA BONA ENTREVISTA

Per a la bona realització d'una entrevista, el primer que hem de tenir en compte és la persona entrevistada. En el meu cas, tots els entrevistats i entrevistades pertanyen a un tipus anomenat persones anònimes: aquest grup engloba tots aquells i totes aquelles que no estan acostumats a parlar davant d'una càmera. Aquest fet pot tenir avantatges i inconvenients. Per una banda, el personatge és totalment natural, és a dir, no és un actor o una actriu i això fa que l'escena guanyi realisme, però aquest mateix punt pot ser un inconvenient, ja que la persona pot posar-se nerviosa i, per tant, els fets que expliqui no siguin del tot vertaders. Per aquest motiu, és molt important tenir un bon equip amb el qual l'entrevistat se senti còmode.

Un altre punt que cal considerar a l'hora de realitzar una entrevista és el lloc. És recomanable, en el cas que el director no tingui unes exigències molt específiques i que la persona sigui anònima, que tingui aquesta llibertat d'escollir el lloc on vol realitzar l'entrevista. D'aquesta forma, se sentirà molt més còmode i la informació que ens faciliti serà molt més natural i vertadera.

Per últim, però uns dels factors més importants i influents, és el temps. Amb els factors dictaminats anteriorment, és recomanable fer una entrevista de llarga durada, perquè ens permet diverses coses de les quals segur que en fem ús, com ara comoditat, guanyar confiança, explicacions llargues, més informació, etc.

En el meu cas he preparat algunes preguntes externes per si l'entrevistat no responia exactament a allò que li estava preguntant.

7.5. ELS MATERIALS D'ARXIU

Els materials d'arxiu són tots aquells que existeixen prèviament a l'enregistrament i que introduïm al documental per acompanyar allò que hem enregistrat, imatges, etc. En el meu cas, els materials d'arxiu són un element clau, ja que molta de la informació que necessito no pot ser recaptada en primera persona.

Quan es disposa de tot un equip de persones per realitzar un documental, és la figura del documentalista qui s'encarrega de trobar aquests materials d'arxiu i presentar-los al director. Jo, en canvi, prenc la responsabilitat tota sola. Això suposa un doble esforç, però també em permet tenir més control sobre els arxius.

7. Entrevistes i material d'arxiu

7.6. ELABORACIÓ D'UNA LLISTA

Quan comencem la recerca de materials d'arxiu és important elaborar una llista amb tot allò que necessitem ja siguin fotografies, vídeos, bandes sonores, etc..

En el meu cas aquesta llista es compon de:

- Documentals: trossos de documentals, escenes concretes que necessito per explicar una escena (refugiats caminant pels camps de concentració, desallotjament dels camps, dia a dia de les famílies, nens i nenes).
- Televisions: entrevistes fetes a refugiats, notícies sobre la Unió Europea (la seva reacció davant d'aquesta situació).
- Fotografia: en aquest camp no hi ha un element concret. Vull fotografies que mostrin la situació que es viu allà i que siguin impactants. En el cas de que fos possible m'agradaria tenir fotografies dels entrevistats de manera que el documental tingués un aspecte molt més personal.

Un cop haguem elaborat la llista cal començar la recerca d'aquests documents.

8. EL RODATGE

8. El rodatge

Un cop hem finalitzat la recerca d'arxius ens toca començar amb el rodatge. Aquesta és la forma de transformar en imatges i sons tot allò que a la reproducció s'havia determinat.

Cal repetir, un cop més, que el documental és la visió del director. Aquest es permet retallar la realitat i oferir-nos allò que l'enquadrament de la càmera permet captar.

En el rodatge, una de les decisions que cal prendre és la posició de la càmera. Recordem que depèn d'on la posem l'audiència extraurà una idea o una altra, així que és molt important que tot s'ajusti a allò que el director vol transmetre.

Per a mi, al igual que per tots els directors de documental, el rodatge és una part essencial. Tot i així, d'aquest punt només destacaré algunes de les parts més importants, doncs hi ha molts elements que jo no puc controlar perquè no tinc cap equip tècnic que m'ajudi.

8.1. ELS MÈTODES DEL RODATGE

En l'àmbit més tècnic del rodatge, necessitem set elements bàsics per poder realitzar la filmació: càmera, objectius, monitor, trípode, monitor, equip de llums i de so.

En el meu cas no puc fer una elecció del material, doncs només dispenso d'una càmera i un trípode, tot i que per les escenes que gravaré és més que suficient. En aquest cas he hagut d'adaptar més el documental al material que no al contrari, però tot i així el meu projecte segueix endavant.

8.2. CAPTAR EL MOMENT

En termes cinematogràfics una seqüència és un fet que volem gravar. Un conjunt d'aquestes formen la obra completa. Al seu torn, cadascuna d'aquestes seqüències està formada per un o varis plans. Aquests es poden definir com el fragment enregistrat entre que es comença a gravar fins que la gravació és interrompuda.

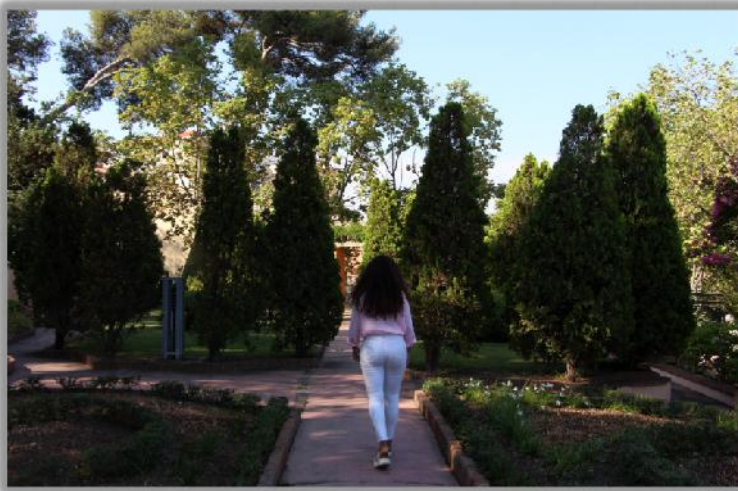
És important per un director en l'àmbit cinematogràfic estar molt familiaritzat amb aquest vocabulari, doncs d'aquesta manera podrà comunicar-se amb els altres d'una forma molt més senzilla. Tant és d'important aquest fet que farem una descripció dels plans més bàsics, però alhora més importants, quan fem el rodatge i de com aquests tenen la capacitat d'influir en el punt de vista del documental.

8. El rodatge

Segons quines siguin les nostres prioritats a l'hora de gravar una escena escollirem uns tipus de plans o uns altres.

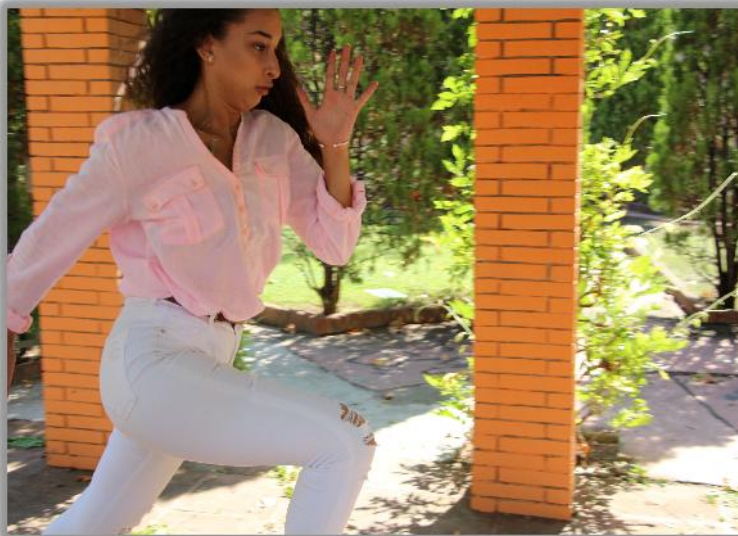
8.2.1. Plans segons l'enquadrament

Aquests tipus tenen a veure amb aquella part de l'escenari que apareixerà a la pantalla.

➤ *Pla general*

En aquest tipus, els personatges es veuen de cos sencer i l'entorn que els envolta es visualitza amb tot detall. El pla general, tal i com el seu nom indica, ens configura una primera idea d'on es realitzarà l'acció.

➤ *Pla mitjà*

Només ens permet veure la meitat del cos del personatge, de cintura cap amunt, tot i que de vegades pot incloure part de les cames. Aquest pla és molt utilitzat a les entrevistes, ja que ens aproxima a la persona, però alhora manté una distància perquè aquesta no se senti incòmode.

4. El rodatge

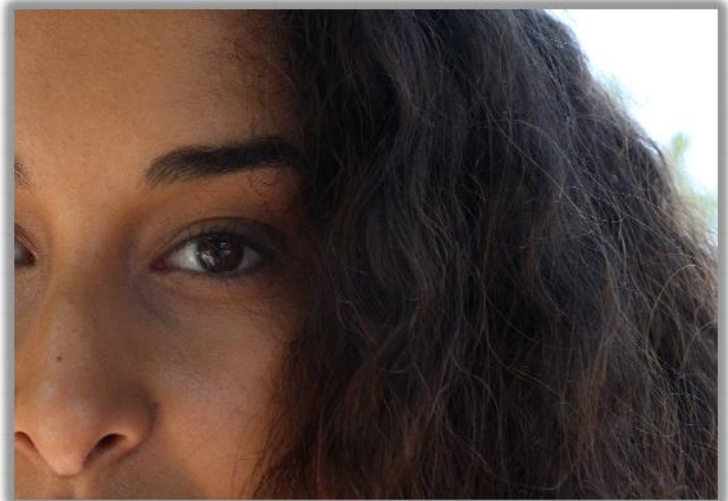

➤ *Primer pla*

El primer pla ens permet veure la cara i les espatlles d'una persona, que ocuparà la nostra pantalla per complet. En aquest cas la persona a la qual estem gravant és un clar objectiu del nostre documental, la volem destacar per algun fet, volem que l'espectador sigui més proper a ell o ella.

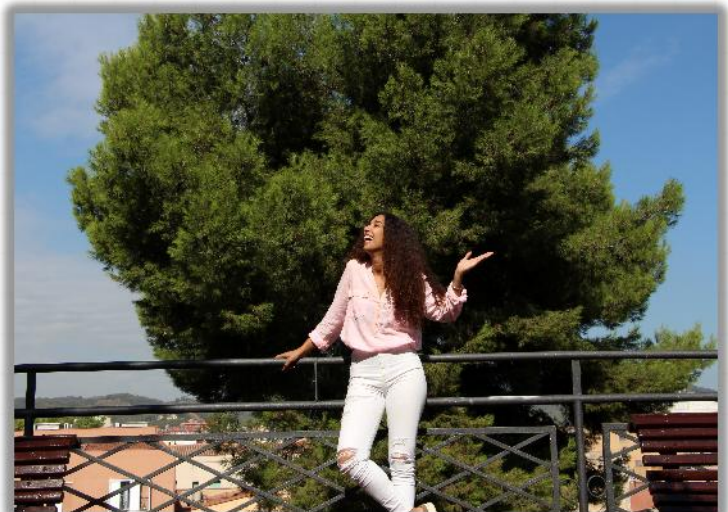
➤ *Pla detall*

Aquest pla mostra un fet molt de prop, en concret vol destacar algun element d'aquest: els ulls, una mà, un llibre, etc

➤ *Pla frontal*

La càmera està ubicada de forma paral·lela al terra, d'aquesta manera el subjecte és gravat des de davant.

8. El rodatge

8.2.2. Plans segons l'angle

Segons l'angle on es trobi situada la nostre càmera ens trobarem davant d'un tipus de plans o altres.

➤ *Pla en picat*

Al contrari que el pla frontal, en el pla en picat la càmera s'ubica per sobre del subjecte i la gravació és des de a dalt cap a baix. És important col·locar la càmera a l'alçada dels ulls de manera que l'escena trameti una sensació d'inferioritat i fragilitat.

➤ *Pla frontal*

La càmera està ubicada de forma paral·lela al terra, d'aquesta manera el subjecte és gravat des de davant.

➤ *Pla contrapicat*

Aquest tipus de pla es realitza situant-se a una alçada inferior a la dels ulls del subjecte. Aquest tipus de pla serveix per donar una sensació de grandesa i superioritat al subjecte. L'espectador se sent inferior

➤ *Pla aeri*

És un dels més utilitzats i consisteix en fer una gravació des de l'aire que ens permeti una visió molt general.

8. El rodatge

8.3. LA PSICOLOGIA DE LA CÀMERA

Com ja hem comentat al llarg d'aquest capítol, la col·locació de la càmera no és de forma casual. De fet, condiona totalment la mirada de l'espectador i, per tant, la seva idea sobre el subjecte o l'escena. Però no només pot tenir conseqüències ideològiques, sinó que també influeix d'una forma estètica i narrativa.

Cada director és un món, però hi ha tres patrons que són els més comuns a l'hora d'escollir la col·locació de la càmera:

(cal dir que m'he pres la llibertat d'anomenar els tipus de directors)

- **Milvistes:** aquesta sol ser la opció més escollida, ja que es tracta de fer diversos plans, però pensats amb molta precisió. Es comença per un pla general, se segueix per plans mitjans i es continua per un primer pla. Amb aquest tipus de combinació l'espectador tindrà la sensació que l'escena és descrita per un narrador omniscient.
- **Desorientat:** amb aquest tipus de directors, al final d'un dia de rodatge ens trobem amb mil plans diferents amb els que tractar sense cap ordre ni seguiment concret. El resultat que ofereix aquest tipus de muntatge és totalment impersonal.
- **Monoplà:** tal i com el seu nom indica, aquests tipus de directors se centren en un pla o dos com a màxim. Això pot provocar que el documental sigui repetitiu i monòton, però si el tema escollit és adequat pot acabar sent una obra impressionant.

En el meu cas tinc una mica complicat ser un tipus de director o un altre, doncs la majoria de les imatges no són meves, per tant no he pogut escollir com es rodarà l'escena. Tot i així he intentat combinar imatges de diferents tipus de plans, de manera que no sigui un documental monòton i, per tant, em decanto per ser un milvistes.

8. El rodatge

8.4. LES MODALITATS I LA FORMA DE RODATGE

Tal i com succeïa en la psicologia de la càmera, col·locar un pla o un altre determina la visió de l'espectador. Hi ha diverses modalitats de gravació que influiran en la col·locació de la càmera i en el comportament de l'equip durant el rodatge. Per tant, hi ha diversos documentals:

8.4.1. Expositius

Aquest tipus de documentals se centren en il·lustrar la idea que el director vol transmetre. El rodatge es realitza d'una forma molt més fragmentada, no hi ha preocupació en capturar un moment concret. Entre els diferents plans no hi ha cap evolució, és a dir, es pot rodar en qualsevol ordre i l'acció pot ser repetida més d'un cop. Se segueix buscant la sensació de realisme, però només per l'espectador, és a dir, l'equip i el director poden contractar a actors i ells sabran que no és un fet real.

8.4.2. Observació

Aquest tipus de documentals intenten registrar un fet sense intervenir en ell. Les accions i els diàlegs succeeixen independentment de la presència de l'equip i aquest intenta fer-se invisible. Durant el rodatge d'un documental d'observació el pla sol ser únic i llarg, és important que hi hagi una comunicació no verbal entre el director i l'equip, doncs qualsevol diàleg pot interferir en l'actitud dels protagonistes.

8.4.3. Interactius

Els documentals interactius el que pretenen és provocar l'acció, és a dir, parlen normalment amb l'entrevistat perquè aquest parli sobre el tema d'interès.

El meu documental és expositiu i interactiu tot i que té algunes varietats. No tinc a cap actor, cosa que fa que les accions que gravin no es puguin repetir un altre cop, però sí que combino diverses imatges i el meu pla no serà estàtic ni únic, a més a més, intento provocar una reacció de conscienciació i sensibilització per part del receptor.

8.5. GRAVACIÓ DE L'ENTREVISTA

L'entrevista en el meu cas és una de les parts més importants del documental. Quan realitzem el rodatge de l'entrevista, la ubicació de l'entrevistat, l'entrevistador i la càmera és de vital importància.

8. El rodatge

El primer que hem de considerar és on col·locarem a l'entrevistat. Hi ha molts directors que prefereixen un fons neutre per realitzar les entrevistes, d'aquesta manera l'espectador està més centrat en el que la persona està explicant. D'altres prefereixen que l'entrevistat se situï en algun lloc que es trobi còmode i que l'equip no pugui controlar per oferir més naturalitat a l'escena.

En el meu documental he realitzat una barreja entre els dos tipus. Crec que depèn de la persona a la que entrevistem i d'allò que esperem que ens digui escollirem una col·locació o una altra. Si és algú que està acostumat/da a la càmera no caldrà un lloc molt familiar perquè s'expressarà de la mateixa forma. En canvi, si hi ha algú que no ho està, que en el meu cas són la majoria, serà millor recórrer a un lloc més còmode per a ell/a.

Un cop haguem ubicat a l'entrevistat, és l'hora de decidir els plans i on s'ha de col·locar l'entrevistador. Els plànols més recomanats són el general, per introduir el lloc i la persona; el mitjà pel transcurs de l'entrevista i el primer pla per la fixació de l'entrevistat.

L'entrevistador ha de tenir present que la seva presència pot posar inquiet a l'entrevistat. Per aquesta raó és molt important que es trobin en una posició on es puguin mirar als ulls, d'aquesta forma l'entrevistat guanyarà confiança i podrà explicar els fets d'una manera molt més natural. D'altra banda, una excessiva aproximació per part de l'entrevistador pot causar que el subjecte se senti incòmode i que, per tant, no parli d'una manera natural. Per aquesta raó s'ha de saber trobar un equilibri entre les dues parts. És una de les difícils tasques que ha de realitzar l'entrevistador.

La forma en la que l'entrevistador es col·loqui respecte la càmera també té conseqüències per a l'espectador. Quant més allunyada estigui la càmera de l'entrevistat, més sensació té l'espectador de ser testimoni d'una conversa entre dues persones. En canvi, si l'entrevistador seu molt enganxat a la càmera, la sensació del públic serà de que l'entrevistat parla directament a aquesta.

Quan comença el rodatge de l'entrevista és important que abans hi hagi hagut contacte amb l'entrevistat per tal que aquest se senti còmode. Pel que fa a la il·luminació i el so, cal portar a dos tècnics que ho controlin. Molts cops els entrevistats no estructuren d'una forma clara la frase que volen dir però estan dient una cosa que sense cap mena de dubte s'ha d'incloure en el documental, davant d'una situació com aquesta l'entrevistador ha de ser hàbil i tornar a re-formular la pregunta per tal que l'entrevistat repeteixi el que ha dit però amb unes altres paraules

9. EL MUNTATGE

9. El muntatge

Molts especialistes cinematogràfics consideren que el rodatge és la part més important i decisiva en un documental. El muntatge consisteix en ordenar el material disponible seguint una estructura narrativa amb la que aquestes imatges cobraran sentit juntes.

Quan comencem a fer el muntatge es recomana que hagi passat un temps des del rodatge, sempre que sigui possible. D'aquesta manera introduïrem aquesta nova etapa amb una nova visió.

9.1. NO DEIXAR-NOS INFLUIR

En el muntatge, cada director és un món. Alguns prenen la decisió de contractar a una persona especialitzada en el tema i d'altres prefereixen fer-ho per sí sols. En el meu cas, només la segona opció és possible, tot i que és molt important no deixar-se influenciar. M'explicaré millor:

Quan el director fa la funció de muntador, el principal problema que sorgeix és la influència de les imatges. Això vol dir que una escena que ens ha costat dies i hores de treball podria no ser vàlida pel muntatge. El director, per molt que aquesta escena no encaixés, la intentaria fer encaixar, sabent que darrera d'aquesta hi ha molt de treball. En canvi, el muntador la descartaria sense pensar-ho, doncs no estaria influenciat per cap sentiment i permetria un muntatge molt menys forçat i més natural.

9.2. PER ON COMENCEM EL MUNTATGE?

Un cop que sabem que no podem estar influenciats pels nostres sentiments, podem començar el muntatge. Quan ens disposem a fer-ho ens n'adonem de la gran quantitat d'informació que disposem i això pot suposar un bloqueig. El millor que podem fer és fer una visualització i selecció de tot el material. Una vegada que hem decidit el que serà important pel nostre documental cal realitzar el guió de muntatge, que és un document on exposem l'ordre i el contingut de cadascuna de les escenes.

A continuació hem de realitzar el primer muntatge on es farà un primer esbós del que serà la història final, però sense prestar atenció a la duració, l'equilibri, etc. El Rough Cut (primer muntatge) ens servirà per comprovar si la història captura a l'espectador, si l'estructura que plantejem funcionarà i si els protagonistes tenen força.

9. El muntatge

9.3. LA NARRACIÓ

Com ja havíem comentat en punts anterior, el Voice Over (veu en off) és un tema molt delicat en el món del cinema. La seva utilització depèn de cada director. Si la utilitzem, cal saber en quin moment hem d'introduir-la quan realitzem el muntatge.

La seva introducció depèn de la importància que aquesta tingui en el nostre documental. Per exemple, en un d'històric, la veu en off seria el principal element i això suposaria una planificació en les primeres fases del muntatge d'aquesta.

En el meu documental la veu en off principal és la dels propis entrevistats. Volia que fos un factor més personal, que el propis entrevistats donin veu al documental. Per tant, no he necessitat començar la narració en una fase inicial del muntatge.

9.4. EL MUNTATGE DE LES ENTREVISTES

Les entrevistes configuren una de les parts principals del documental i per això cal tenir molt clar quines són les parts que apareixeran finalment en el muntatge.

La necessitat de tallar-les és per la duració i el contingut. Una entrevista que dura 2 hores pot ocupar 2 minuts al documental, ja que segurament mentre la fèiem el nostre personatge ha explicat algun fet que no encaixa en el nostre muntatge i que ha de ser eliminat.

Un cop hem fet els talls que creiem necessaris cal afegir els plànols recurs, que consisteixen en detalls com ara fotografies d'arxiu, efectes, etc... que permeten donar continuïtat i fluïdesa al discurs.

9.5. MUNTATGE AFINAT

Un cop acabem el primer esbós del muntatge és recomanable sotmetre'l a un públic crític. D'aquesta manera trobarem els punts exactes on el documental falla, és a dir, on no connecta amb l'espectador. Cal tornar a revisar els nostres objectius, tot i que ara es formularan noves preguntes: si la història és tan personal com volíem, si la narració és fluïda, etc. Com a part final només ens quedaria afegir la música i acabar de retocar la narració.

10. POSTPRODUCCIÓ

10. Postproducció

La postproducció és un procés d'acabat i, per tant, totes les decisions de caràcter narratiu o estructural ja haurien d'estar preses. És la part final de la creació d'un documental, l'últim esforç.

Moltes de les fases que trobarem en aquest procés són molt específiques. A més a més la complexitat d'aquestes, suposarà l'ajut d'una persona especialitzada i, per tant, no tots els documentals les tindran.

En el meu cas, aquesta etapa ha estat la més breu per les raons exposades anteriorment. Tot i així, hi ha diverses tasques que tindrè en compte per finalitzar el meu projecte: la imatge i el so.

10.1. RECURSOS VISUALS

Quan ens referim a la finalització del muntatge no només parlem de canvis en la imatge o en el so, sinó de tots aquells elements que comporten una millora pel documental.

En aquest apartat parlarem de les transicions: efectes que s'apliquen entre imatge i imatge quan no realitzem un tall directe. No s'ha d'abusar del seu ús perquè són elements que criden molt l'atenció i això pot provocar la distracció de l'espectador o que la presentació quedi massa forçada.

Altres recursos visuals que s'han de tenir en compte són la velocitat de les escenes i la resolució del material d'arxiu. La velocitat es pot variar a la postproducció o al propi rodatge. En canvi, el material d'arxiu ha de ser revisat a la postproducció per tal que s'ajusti correctament a la resta d'escenes.

10.2. INFOGRAFIA I COMPOSICIÓ

La infografia és la suma d'elements generats per un ordinador que determinen la identitat gràfica d'una obra audiovisual. Aquesta és la definició més acurada de la infografia. Podríem afegir moltes de les seves vessants, com la seva utilització en el món de l'editorial. Per realitzar un documental només ens calen saber tres elements principals :

- La rotulació: consisteix en la identificació dels personatges o llocs.
- Els gràfics: plànols o mapes de societat o viatges.
- La recreació: es refereix a la reconstrucció de tots aquells elements que no podem veure o experimentar, com seria el cas de la ciència i la tecnologia.

10. Postproducció

En el meu cas la rotulació és l'únic element que he utilitzat de la infografia, però de gran importància, ja que ha servit per introduir a cadascun dels entrevistats. El principal problema de la rotulació està en l'elecció dels colors dels cartells. Les lletres s'han de llegir a la perfecció, doncs és important que l'espectador sàpiga qui ens està oferint la informació, però per altra banda no volem que trenqui l'harmonia de l'escena, així que acaba sent una decisió bastant complicada.

10.3. EL SO

Un cop hem finalitzat la postproducció de la imatge comencem la del so. A diferència d'altres activitat, aquestes dues han d'estar realitzades en l'ordre que he indicat, degut a que un simple tall en una imatge podria provocar que tota la feina del muntador de so quedés desplaçada. Per això els dos muntadors han d'estar en plena coordinació.

Cal tenir en compte que els arxius sonors es col·loquen en la línia del temps, que estableix un ordre de prioritats en els diferents arxius. Aquesta manera de treballar és molt senzilla. Normalment tots els programes la fan servir perquè permet organitzar la feina d'una forma molt més exhaustiva.

Abans de poder situar tot el material sobre la línia del temps s'han de fer, o en altres casos revisar, alguns arxius sonors, concretament dos d'ells: la narració final (veu en off) i les entrevistes.

Per la gravació de la veu en off es recomana que sigui enregistrada a un estudi i amb un micròfon d'alta qualitat. Aquest no ha estat el meu cas, doncs la meua veu en off principal és la de les pròpies entrevistades.

El so també influeix molt en l'espectador. Transmet el missatge d'una forma directa, així que és molt important que la qualitat correspongui a la seva importància.

Un altre tipus de so que influeix d'una forma directa en la sensació de l'espectador és la música.

Vull que davant de la successió d'imatges l'espectador quedi impactat i tingui un moment de reflexió davant de la situació. Per aquest motiu he escollit una cançó de procedència àrab, que crec que reflexa la cultura i, a més a més, dóna aquesta sensació de tristesa i d'impacte que estic buscant.

11. CONCLUSIONS

Gràcies a la realització d'aquest treball he extret varies conclusions sobre diverses temàtiques.

Les persones refugiades i la societat:

- ✓ La majoria de polítics Europeus estan donant l'esquena a una de les majors migracions de persones des de la segona guerra mundial.
- ✓ La gent està poc conscienciada sobre la situació que han de viure milers de persones cada dia.
- ✓ Ens referim a ells com si fossin un altre tipus de persones que tenen unes característiques molt diferents a les nostres i que no són éssers humans.
- ✓ Molta informació del que està passant als camps des de l'acord que es va firmar amb Turquia com: quan arriben a l'illa estan en una presó preventiva o que milers de dones estan sent violades i prostituïdes cada dia, sens ha ocultat pels medis.
- ✓ Per desgràcia, he acabat de adonar-me'n que vivim en una societat en la que estem totalment controlats i en la que no disposem de llibertat, tot i que ens fan creure que sí.
- ✓ El món de la solidaritat i l'ajuda no ho és tant com sembla. M'he trobat amb moltes dificultats per aconseguir gent amb qui poder entrevistar-me, les grans associacions que treballen als camps no han volgut participar ni col·laborar de forma anònima en el meu projecte.

La realització d'un documental:

- ✓ No és tan fàcil com sembla des de fóra. És a dir, qualsevol muntatge audiovisual, per petit que sigui, implica una gran feina al darrera que no es veu però que fa que tot encaixi i que fa que durant la visualització l'espectador no noti cap error.
- ✓ La capacitat de narració dels entrevistats és fonamental. Ells són els que expliquen la teva història i molts cops m'ha resultat molt complicat fer que cada frase estigués perfecte, sense cap error.
- ✓ És imprescindible tenir uns coneixements mínims de muntatge audiovisual. En el meu cas, he passat hores i hores mirant vídeos sobre Final Cut (el programa que he utilitzat per fer el meu documental).
- ✓ Una de les tasques més complicades ha estat mirar el meu documental de forma objectiva. A mesura que anava acabant era molt difícil per a mi no trobar algun petit error del que els altres no s'adonaven.

12. BIBLIOGRAFIA

PART TEÒRICA

✓ El documental

<https://centrovirtual.educacion.es/Marco.php?PHPSESSID=7ao42b4e6clgnnnq961682gdo1>

Rabiger, Michael (2005): *Dirección de documentales*.

✓ Tipus de plans

<http://365enfoques.com/video-reflex/tipos-de-planos-cine/>

PART PRÀCTICA

✓ Tutorial de Final Cut

https://www.youtube.com/watch?v=HyQxc6S_hA

✓ Videos

Sons of War: <https://vimeo.com/90177850>

My Dream, My Right: <https://vimeo.com/160296776>

The Island of Tear: <https://vimeo.com/151279276>

Refugees Welcome: <https://vimeo.com/151084405>

Remar ONG: <https://www.youtube.com/watch?v=j-e3iVYtYME>

Syrian Children: <https://www.youtube.com/watch?v=IILwfc2dNc&t=1s>

Turkey: Ivra is one in 4 million: <https://www.youtube.com/watch?v=3oeP574NN9c>

✓ Música

Last summer morning: <https://www.jamendo.com/track/1288067/last-summer-morning>

The Mystic's Dream: <https://www.youtube.com/watch?v=8HxhPIX2gjM>

13. ANNEXOS

1. L'elecció de l'equip humà

2. Tipus de materials d'arxiv

3. Els mètodes de rodatge

4. La imatge

1. Elecció de l'equip humà

Quan parlem de l'equip humà ens referim a aquelles persones que duren a terme la gravació del documental. Sembla que en el cinema de ficció l'elecció d'aquest equip sigui molt més important, però no és així. En un documental l'equip ha de tornar-se invisible davant de les persones que graven perquè aquestes han de ser el màxim natural possibles. Tracten amb gent real, no són actors i s'endinsen dins del seu entorn habitual. Per aquestes tres raons, l'elecció d'un bon equip humà pot marcar la diferència entre un documental i un altre.

A partir d'aquí hem de fer una elecció del nombre de persones que volem que composin aquest equip. L'explicació que faré serà la de l'equip bàsic, però n'hi ha de molt més complexos.

1.1 EQUIP BÀSIC

De l'equip bàsic en formen part tres persones:

1.1.1. El director de producció: ha de ser una persona molt versàtil, doncs sota la seva responsabilitat recauran moltes petites coses que acaben sent de gran importància per la filmació, com per exemple: permisos de rodatge, llicències de material d'arxiu, comptabilitat del rodatge, etc.

1.1.2. El director de fotografia: igual que el de producció ha de ser versàtil i flexible. Aquest té una tasca molt diferent en pel·lícules de ficció i documentals. Dins del món del documental cal recordar que captures moments de vida, escenes inesperades, no hi ha pràcticament res que es pugui definir amb seguretat. Davant d'aquesta situació, el director de fotografia és de vital importància. No serà només l'encarregat de la il·luminació, com passa al cinema de ficció, sinó que també serà operador de càmera. Això fa que les escenes tinguin els plànol i la il·luminació perfecta. El director de fotografia ha de ser escollit segons el que vulguem reflectir al nostre documental.

1.1.3. Sonidista: El sonidista, una altra peça essencial per a la gravació. Igualment que els dos anteriors, el sonidista ha de ser versàtil i flexible. La principal diferència que té amb el seu homòleg al cinema de ficció és que no ha de preocupar-se per la il·luminació artificial, això li permet situar-se on es trobi més còmode i captar un so excel·lent.

En definitiva, l'elecció d'un bon equip humà és essencial per a la realització del documental. Sense aquesta, la tasca del rodatge i la postproducció no serien possibles.

2. Tipus de materials d'arxiu

Abans de descriure el tipus d'arxius que podem trobar, hem de determinar el procediment més habitual per accedir a ells.

Com hem comentat anteriorment, el documentalista s'encarrega de la recerca dels documents. Un cop aquesta ha estat realitzada ha d'investigar les entitats que disposen d'aquests documents i demanar permís pel seu ús.

S'ha de tenir en compte que el món dels materials d'arxiu és fantàstic però també molt car. Hi ha una entitat espanyola anomenada EGEDA que té una gran extensió de materials d'arxius, però en el cas del vídeo cada minut utilitzat pot arribar als 3.000 euros.

En el meu cas he d'aconseguir materials d'arxiu amb cost zero, ja que no dispeno de cap promotora o productora que em pugui finançar.

2.1. ARXIUS AUDIOVISUALS

Aquest tipus d'arxius són els més nombrosos, ja que contenen aquelles imatges que provenen del cinema, la televisió, la ràdio o internet.

2.1.1. Cinema

El cinema es presenta davant nostre com un univers extens i inexplorat. Gràcies a la feina d'uns pocs, moltes de les pel·lícules que necessitem estan al nostre abast i podem disposar d'elles fàcilment.

Quan parlem del cinema espanyol, existeixen dues institucions principals per aconseguir aquest tipus d'arxiu.

- EGEDA, Entitat de Gestió de Drets dels Productors Audiovisuals. Aquesta entitat s'encarrega de facilitar la recerca al documentalista. Només necessita una llista del material que utilitzarà i l'EGEDA s'encarrega de totes les gestions necessàries amb productores, discogràfiques, etc..

2. Tipus de materials d'arxiu

- **FILMOTECA ESPAÑOLA.** Aquesta institució es dedica a la conservació de tot el material cinematogràfic espanyol. Però no només disposa de pel·lícules llargues, sinó també de documentals, curtmetratges, etc... aquest fet ens permet ampliar el nostre radi de recerca respecte a l'EGEDA, però ens trobem amb diversos inconvenients: s'ha de tenir en compte que el visionat del material no serà sempre senzill, doncs hi ha arxius molt antics. A més a més no ens podem fer una còpia d'alta resolució, ja que no tenen els drets del material. Hi ha més filmoteques específiques de cada Comunitat Autònoma que ens permetran l'obtenció de material molt més específic.

Si els arxius que estem buscant formen part del panorama internacional, les gestions s'han de realitzar amb molta antelació i solen ser arxius que s'utilitzen per documentar-se i no tant per incloure al documental degut a que el seu cost és molt elevat.

2.1.2. Noticiaris

Al llarg del segle XX, totes les projeccions audiovisuals anaven acompanyades d'un noticiari que avui dia s'ha convertit en un testimoni audiovisual imprescindible.

A Espanya, en una època controlada pel franquisme, el noticiari més destacat era NO-DO. La seva duració era d'aproximadament 10 minuts i feia un resum de les notícies més destacades. Actualment aquests arxius es poden visualitzar a TVE i a la Filmoteca Espanyola. És recomanable utilitzar la Filmoteca quan tractem un tema molt específic, per exemple una data en concret. En canvi, TVE ens ofereix una recerca molt menys específica.

Si estem interessats en noticiaris internacionals podem trobar molt i bon material als d'Anglaterra o França.

2.1.3. Televisió

Tot el material del que disposem avui dia està sent digitalitzat, per aquesta raó no ens serà difícil trobar documents actuals. El problema se'ns presenta quan volem accedir a arxius anteriors a la era digital. Veiem les diferents opcions de les que disposem:

- **Autonòmiques.** Tal i com passava els noticiaris, les recerques autonòmiques solen ser molt més específiques però també més difícils de trobar, doncs la majoria als anys 90 es van dedicar a la utilització de cintes i això provoca que molts dels arxius ja no existeixin.
- **Internacionals.** Algunes d'elles ja estan digitalitzades i tenen un servei per internet, com per exemple INA Media Pro , BBC, CNN, NBC, etc..

2. Tipus de materials d'arxiu

- **Internet.** Avui en dia internet és una de les principals fonts d'arxius, en conseqüència de la gran utilització d'aquest medi per part d'usuaris de tot el món. A nivell nacional es recomanen algunes webs com EFE o Kobal. Pel que fa a nivell internacional les més interessants són National Geographic, Harvard Film Archive, etc..
- **Esports.** D'altra banda, si el que ens interessa són els anuncis, podem accedir a bases de dades com TELECA I MMLB. Molts d'aquests espots ja no existeixen o altres són difícils de trobar. Una bona manera de trobar-los és buscar l'empresa que els anuncia, d'aquesta manera aconseguirem els drets de l'anunci d'una forma gratuïta, normalment.

2.1.4. Arxius sonors

- **Radio.** Quan parlem de ràdios nacionals, de la mateixa manera que en televisió, en la que més arxius podem trobar en bon estat és Radio Nacional Española (RNE). Tot i que hi ha moltes cintes que van ser reciclades, a partir dels anys 50 és fàcil de trobar-ne en bon estat. Només cal seguir el procediment habitual (elaboració de llista) i RNE ens citarà per fer l'audició.
- **Música.** El món musical és un dels més complicats en referència al drets. Els autors són molt exigents i reservats en la utilització de les cançons. Per poder sincronitzar una cançó determinada hem de pagar dos tipus de drets: el de drets fonogràfics (gravació de l'obra) i els editorials, que fan referència a la obra musical en sí mateixa.

No hi ha cap institució específica per la recerca de la música, podem recórrer a l'SGAE, però no és la seva dedicació primordial. El que es recomana és localitzar directament la discogràfica o l'artista.

2.1.5. Arxius gràfics

Els arxius gràfics, tot i que no ho semblen, són essencials, sobretot per aquells documentals que tenen a veure amb algun fet històric. Els arxius gràfics permeten al documental tenir un toc molt més personal i dinàmic. D'altra banda, poden arribar a completar una escena fent que aquesta expressi fets que no han pogut ser gravats. Les fotografies són moments de vida i la millor expressió del que sentim.

3. Els mètodes de rodatge

En l'àmbit més tècnic del rodatge, necessitem set elements bàsics per poder realitzar la filmació: càmera, objectius, monitor, trípode, monitor, equip de llums i de so.

La càmera sol ser una de les eleccions més difícils quan ens plantegem l'elecció de l'equip. Hem de tenir en compte que aquesta afectarà d'una forma directa a la imatge i, per tant, a l'espectador. Tot l'equip s'ha d'ajustar al tipus de documental que volem realitzar. Si volem que el nostre projecte tingui sigui molt proper a l'espectador escollirem una càmera amb menys pes i que sigui sensible al moviment, ja que segurament la major part de les escenes seran gravades amb la càmera a l'espatlla. En canvi, si el que busquem és un documental més estàtic ens plantejarem l'elecció d'una càmera més pesada i poc sensible al moviment.

Amb l'elecció dels altres materials passarà exactament el mateix. Tot dependrà del tipus de documental que vulguem realitzar. En el meu cas no puc fer una elecció del material, doncs només dispenso d'una càmera i un trípode, tot i que per les escenes que gravaré és més que suficient. En aquest cas he hagut d'adaptar més el documental al material que no al contrari, però tot i així el meu projecte segueix endavant.

Si dispensem del pressupost suficient per poder comprar o llogar el material també és important dispenso d'un bon equip amb el que treballar. És molt important que no només el director s'interessi pel projecte, sinó que tots el que l'envolten hi estiguin implicats.

4. La imatge

Dins de la postproducció hi ha dos paràmetres que regulen la imatge i el so. Començarem per la imatge, amb un procés anomenat etalonatge. Consisteix en regular el color de les imatges que utilitzarem per tal que s'ajustin a allò que busquem amb més exactitud.

El programa d'edició de vídeo que jo utilitzo es diu Final Cut. Aquest programa et permet fer una edició del color bastant precisa, tot i que no aconsegueix el mateix efecte que tindria el programa d'un colorista.

Depenent de la sensació que volem transmetre a l'espectador aplicarem uns filtres o uns altres o augmentarem el percentatge de blaus i vermells dins la imatge.

4. La imatge

He introduït tres exemple de colorització, en el meu cas, a partir d'una fotografia que he utilitzat pel meu documental. En la primera imatge veiem com augmentat el percentatge de colors càlids dins de l'escena, aquesta guanya una sensació molt més acollidora que no si fem una variació de colors freds com a la segona imatge. A l'última escena he realitzat un canvi total modificant la saturació de la imatge.

MY FRIEND TV3

He escollit aquest documental perquè crec que em pot aportar moltes tècniques noves: tant d'utilització d'elements tècnics (càmeres, plànols, zooms, etc), com contingut per la història del documental.

He realitzat dos tipus d'anàlisi: un general i un altre molt més específic, centrant-me en aquells elements tècnics i d'informació que puc utilitzar al meu documental.

➤ Anàlisi general

❖ Història

Pel que fa al contingut d'aquest, el documental My Friend de TV3 fa un recorregut pel camp de refugiats d'Idomeni (Grècia). El fil conductor destaca les històries tant de refugiats com dels voluntaris.

My Friend és un documental-reportatge, que s'encarrega de: donar veu als protagonistes d'aquesta crisi humanitària; mostrar quin paper juguen els voluntaris independents, les petites ONG'S o les grans organitzacions (com ara Metges sense fronteres, IACNHUR o la Unió Europea); també fa una autocrítica, doncs els refugiats es queixen de que la premsa només mostra la part més negativa i que es troben abandonats en un món ple d'imatges seves. En resum, My Friend vol mostrar tota aquesta realitat. Vol portar-nos tot el que allà és viu, ja sigui a través de la veu d'un refugiat o d'un voluntari. A mesura que avancem en la visualització d'aquest, veiem com hi ha diverses contraposicions d'opinions, tot i que en destaca una: la tasca que se suposa que realitzen les grans organitzacions contra les que, en realitat, altres més petites i voluntaris independents fan.

4. La imatge

Aquest documental recull testimonis de refugiats com la Nur (professora de música) i l'Ahmad (professor de dibuix), que fan il·lustracions del que viuen allà, o un jove estudiant d'enginyeria elèctrica que intenta creuar cada dia la frontera, tot i haver estat apallissat més d'un cop. També en recull de voluntaris com la Angie Carabassa, que porta mocadors per les dones, ja que creu que, tot i ser una detall amb molta menys importància de la que pot tenir el menjar o un lloc on resguardar-se per les nits, ha pensat que ha de ser realment incòmode portar el mateix durant tota la travessa. La Marta Buján ofereix banys als nens petits, per tal de que les famílies els puguin banyar i aquests no tinguin cap mena d'infecció que pugui posar en risc la seva vida.

D'altra banda trobem el testimoni d'algunes cares conegudes, com l'animador Jaume Barri i el grup de música Txarango, que van estar de voluntaris a Idomeni fent música per aconseguir un simple moment de disbauxa i oblit per a grans i petits.

Com a conclusió podem extreure que Europa està donant l'esquena cap a una de les majors crisis humanitàries des de la Segona Guerra Mundial, i que això pot comportar grans problemes en el futur. La idea que vol transmetre el documental, a part de conscienciar de la situació que allà s'hi viu, és fer una crida a Europa, concretament als polítics que la governen, per aconseguir que deixin de ser tan inconscients davant aquesta situació.

➤ Part tècnica

Només començar el documental de My Friend de TV3 ens adonem de que utilitzen una tècnica molt innovadora amb la que presenten al grup Txarango, una càmera de 360° amb la que ofereixen als espectadors una nova mirada.

Pel que fa a la càmera, només n'hi ha una, segurament perquè en situacions com aquestes on has d'accedir a terrenys complicats, aquesta és la millor elecció.

En relació amb el moviment de càmera, són molt utilitzats l'anomenat càmera en mà, perquè dóna una sensació molt més realista i propera per a l'espectador i la PAN descriptiva amb la que s'intenta mostrar d'una forma més general la situació i les condicions sota les que estan sotmesos els refugiats en termes de l'habitatge i l'ambient.

Si ens fixem en l'enquadrament veurem que, en més o menys mesura, tots són utilitzats: el pla sencer, el pla americà, el pla general, el pla detall, etc. Destacaria les entrevistes amb pla mig i primer pla. D'altra banda, l'angulació és molt senzilla. Trobem una gran abundància de plans frontals i de perfil, però també hi ha un joc amb l'escorç, on la càmera se situa darrera del subjecte que està parlant. Amb el pla picat pretenen emfatitzar la situació de vulnerabilitat dels nens, per exemple, davant la situació que viuen i davant la càmera.

4. La imatge

➤ Anàlisi específic

❖ Història

Aquest documental m'ha permès fer un recull de molts testimonis i m'ha mostrat la situació que es viu allà. Crec que per la visió que amb el meu documental vull transmetre, serà important saber la desil·lusió que tots els refugiats estan rebent de la Unió Europea, és a dir, que la imatge d'aquesta des de fora és, la d'un territori idíl·lic on els drets humans són respectats i on els seus somnis poden convertir-se en realitat: *"El meu somni era entrar a Europa perquè els meus fills compleixin els seus, però ara si no puc entrar tornarem a Síria on morirem per la guerra i la injustícia"*.

D'altra banda, vaig descobrir la mirada dels voluntaris. Molts d'ells afirmen sentir-se culpables de tot el que està passant allà, *"molts cops, m'han entrat ganas de demanar-los perdó pel que els hi estem fent"*. Veuen com Europa s'omple la boca amb la lluita contra el terrorisme, però els que estan allà entenen que d'aquí a uns anys aquests nens es preguntaran per quina raó es va deixar morir a les seves famílies i l'odi creixerà dins seu. *"Europa els està declarant la guerra"*. Molts refugiats afirmen que estaven millor durant la guerra que ara: *Nosaltres hem tingut tres morts: la guerra, el mar i Europa*.

Dins del propi camp de refugiats d'Idomeni hi ha tensió entre les petites organitzacions i les grans (com l'ACHNUR i la Unió Europea). Organitzacions com Stop Mare Mortum afirmen que no fan la seva funció correctament. A més a més, existeix un petit conflicte entre els Sirians i Afganesos, ja que aquests últims se senten marginats respecte als Sirians.

Com a idea general destacaria que ells se senten totalment enganyats i utilitzats, que s'han trobat amb una Europa que els utilitza per fer la seva política econòmica i amb una premsa sensacionalista que busca una bona portada amb la que guanyar diners.

❖ Tècnic

Fer aquesta part de l'anàlisi m'ha ajudat a descobrir nous plànols i noves formes de muntatge que puc fer servir al meu documental.

Pel que fa als plànols, hi ha molts que han cridat la meva atenció, com ara el joc amb el mirall que hi ha al minut 05:29. Trobo que dona una perspectiva diferent i crida l'atenció de l'espectador.

A més a més hi trobem els plànols quotidians, que són més utilitzats per les entrevistes com el primer pla, tot i que m'ha agradat molt com en aquest tipus de pla, que és molt senzill, desplacen el subjecte, de manera que aquest queda lleugerament enquadrat cap a l'esquerra o la dreta. A diferència de quan es vol representar un col·lectiu, utilitzen un tipus de pla molt més allunyat, en el que podem captar tots els elements que la imatge ens mostra.

4. La imatge

D'altra banda, m'ha cridat molt l'atenció quan, a l'hora de fer el muntatge, posen com a so l'entrevista amb una persona i la imatge és de la tasca que ell/a realitza en el camp. També he trobat molt interessant quan un mateix element serveix per connectar dues realitats totalment diferents; com ara la imatge d'una foguera al camp de refugiats, que està connectada amb el foc que fa a casa seva una de les voluntàries. A més a més, m'ha agradat molt la idea de combinar vídeo amb imatges per presentar als entrevistats o la contraposició d'entrevistes de dues persones que tenen opinions totalment contraries sobre un mateix tema.

Aquesta anàlisi m'ha servit per començar a tenir contacte amb el món dels documentals però, sobretot, m'ha aportat moltes idees per començar a fer un primer esbós del que serà el meu projecte: Canvia la mirada.

